

splošne važnosti, ali res je tudi, da meščan ne rabi tega v življenju, kar rabi vaščan ali kmet, vaščan in meščan ne tega, kar rabi obrtnik in delavec. Ravnotako je samoobsebi umevno, da je treba moškimi marsikaj vedeti in znati, česar ženskam ni treba in obratno.

Iz tega se lahko razvidi, da so splošni temeljni nauki potrebni, a ti naj se uporabljajo na podlagi potreb raznih stanov, krajev in časa. V ljudsko šolo je torej treba uvesti življenje in po možnosti omejiti suboparno teorijo, ki učencem nikdar ne bo donasala koristi. Prva naloga za vsakega človeka je borba za obstanek. Mi vsi se trudimo, delamo in trpimo za obstanek, za vsakdanji kruh, za materijo. Materializem je s človekom tako ozko zvezan, da brez njega ni obstanka. Vsak pameten človek gleda, kako in po kaki najkrajši poti bi prišel do kruha. Kakšno pot mora torej ubrati ljudska šola? Menda pot, ki je najkrajša do kruha. V šoli se mora torej poučevati poleg neobhodno potrebnih in splošnih znanosti tudi to, s čemer se bavi ljudstvo dotičnega šolskega okoliša. Na kmetih naj bi bilo nekaj ur teoretiškega pouka iz branja, spisja, računstva in realij, potem pa vsak dan praktični pouk iz raznih strok kmetijstva za dečke, za deklice pa iz gospodinjstva. Uvesti bi bilo list, tednik, nalašč pisan za učence, ki naj piše o dogodkih, primernih otroškemu duhu. Te bi bilo razlagati, pojasnjevati, ponazorovati. To bi dalo šoli življenje, veselje, zanimanje, splošno omiko, obsežno obzorje. Stroške naj pokrivajo krajni šolski sveti, obrabljeni tedniki se dajo koncem leta vezati, se shranijo v šolski knjižnici za privatno pridnost učencev. Praktični pouki bi bili na šolskem vrtu, v vzornem hlevu, pri oranju na njivi, ob košnji na travniku, na žagi, v mlinu, ob potoku, v gozdu, ob mlaki, pri prepadu, i. t. d. Na izprehodih bi se videlo tu gaščericico, tam gada, tu ptico, tam zajca, razne žuželke, razne koristne in škodljive rastline, o katerih bi imel učitelj pouk s ponazoritvami v svobodni prirodi. Kar človek vidi to rado ostane, prazne besede pa minejo. Le življenje rodi življenje.

Na podoben način bi se uredilo šolstvo po mestih in trgih. Tam imajo učenci še mnogo večje obzorje, ker se lahko gre v okolico, kjer se vidi to kakor na kmetih, a vrhutega so tudi videti tu reči, kar je kmetiškim očem prikrifto; razne tvornice, železnica, razni stroji, mogočna poslopja, razni stanovi, obrti, izdelki i. t. d.

Znano je, da je prva in najimunitnejša šola priroda in življenje v nji. Kdaj je že spisal Komensky svoj „Orbis pictus“. Kdaj je že odgojeval Rousseau svojega Emila v prirodi. Kolikokrat so pisali in govorili pedagogi o odgoji v prirodi! A vse zaman! Največji pedagog — naučna uprava — ostane birokrat, ki zapira učiteljstvo z ubogo mladino v zatohle prostore po več ur na dan. Ali naj ostane vedno tako? Upamo, da ne! Prišel je nov duh časa, mi ga pozdravljamo z velikim veseljem. Naši poslanci, ki jih je poslala nova demokratska doba v parlament, naj ne preslišijo glasu učiteljstva, marveč stro naj železne okove mrtvila našemu ljudskemu šolstvu! Mi zahtevamo novega življenja v šolo, da povzdignemo narod na višek omike in blaginje, a zahtevamo obenem tudi novega življenja sebi — kruha!

To, kar smo povedali sedaj, bi bil le del preuredbe. Ljudska šola nima naloge samo učiti vede in znanosti, marveč mora tudi odgajati. Mnogo napak je zapaziti v našem narodu. Ta je bogat, zato pa ošaben, ponosen, nestrpljiv, oduren, zahteva, da bi se mu zaraditega vsi klanjali, ga častili, hvalili. Gorje, če se mu zameriš, osveta njegova te uniči! Drugi je učen, ima lepo službo, zato je ponosen, prezira vse. Tretji je na videz jako vljuden, zgovoren, prikupljiv, sladek kot med, da te s tem zvabi v svojo trgovino, pivnico ali na svojo stran zaradi dobička, če se mu ne vdaš, te ne pogleda več — hinavček! Ta je zopet na videz jako pobožen, pošten in odkritosrčen, a za hrbtom praska, obira, vidi vse črno in laže, da verjame samemu sebi. — Podobnih napak vidimo vse polno vsak dan. To so slabi ljudje, ki mora odgojevalec z njimi postopati previdno. Nihče noče biti slab v očeh drugih. Take napake moramo pobijati z raznimi zgledi. Zlasti je treba poudarjati, kako je lepo in prav, da občujejo tudi imoviti ljudje radi s preprostimi ljudstvom. Ni prav biti ponosen in ošaben zaradi bogastva, ker je to minljivo, že mnogo takih je prišlo na beraško palico. Vsi smo enaki. „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ je lep nauk in nebesa bi bila že na svetu, ako bi ga izpolnovali. V Ameriki, kamor hodijo naši ljudje zaradi zaslužka, ni sram bogatina sestiti in jesti v društvu delavcev. — Na podoben način se mora vcepjati mladini demokratski duh v srce. Obenem se mora gledati, da ne delamo v šoli med otroki nikdar izjeme zaradi bogastva in ugleda staršev. Vsi enako morajo biti čislani, pohvaljeni, grajani ali kaznovani. Ako se bogatinov sin sramuje

Iz turistovskega nahrbtnika.

Piše Fort. Jelovšek.

(Konec)

A na tej strani ni nikakega življenja. — Edini kralj višav, planinski orel, preleti kdaj to mrtvo okamenelo puščavo in časih pridrvi od divjih loveev pregnana čreda brzih koz preko strmih robov, sicer je vse mrtvo; večni led in sneg in to nemo skalovje. Samo časih v sto- in tisočletjih, kadar se odtrga cela gora silnega skalovja in zdrvi z elementarno silo v globočino, tedaj zajeknejo, zavrišče, zbobne, zahrešče in zaplešejo vse razbrzdane peklenske pošasti — in možje in stare ženice in otročaji v dolinah se strahoma prekrižujejo. Vendar se nisem mogel ločiti od te mrtve prirode, od teh gluhih in nemih skalnih skladov, zakaj tudi to divje in raztrgano pečevje ima nekaj tako otožno-veličastnega, da bi si zaželel tam gori na onem drznem nebo-tičnem robu okameneti in zreti večnosti v obraz.

Raztrgani in obdrgnjeni, zagoreli — prav divje turistovski jo primahamo po trudapolnem potu končno zopet v zeleno, sočno dolino; ob bistri snežnici poležemo v mehko travo, in naš dobri „pošlatač“ izprazni zadnje ostanke iz naših nahrbtnikov ter nam pripravi zadnje planinsko kosilo. To podkrepilo reka

„Boljše prihranjeno jajce nego sneden vol“ izvleče iz skrivnostne globočine svojega nahrbtnika stekleničico konjaka, in izpili smo ga v zadnji pozdrav kraljevemu Triglavu. Vrli moj „poskakač“ pa je svojo znamenito buteljko, s katero je napajal ob izviru bistre Savice dražestne Srbkinje in mile tovarišice in jo kot dragocen spominek vzel s seboj, polnil v ledeni snežnici in z njo hladil nam žgočo žejo.

A zdaj se oglasi vodnik: „Prestali ste trdo in naporno preizkušnjo, v to ime vas poškopim s to hčerko planin ter vas krstim za „veleturiste“, in izpraznili smo za vrstjo buteljko do dna. Obenem nas odveže od „vzdržnosti alkoholnih pijač“ nakar tudi naš dedektiv odloži svojo nadzorovalno dolžnost. — In vsi si obljubimo, da hočemo v Mojstrani na zdravje nas mladih turistov izprazniti, če treba, makar par bokalov. — In to nam je podžigalo pete in jadrno radostnih src prijadramo v Mojstrano.

Prišedši v Mojstrano, krenemo v gostilnico Šmere, kjer dobimo večjo družbo tovarišic in tovarišev, in razvila se je prav živahna zabava. Tudi saški kralj jo kmalu primaha za nami in tu je bil naš zadnji sestanek z njim; po obedu je odšel na svoj lov v Trbiž in tudi nam je napočil trenutek slovesa. Zgodi se, da te slučaj trenutka združi s človekom, ki ga nisi nikoli prej

sedeti poleg siromaka, mu povej, da je siromak človek, časti in spoštovanja vreden kakor bogatin. Ako bo učitelj vedno ravnal tako, ne bo njegovo delo zaman. Seme, vsejano v mlado otroško srce, skali v mladosti, obrodi pa v zreli starosti. Naša sveta dolžnost je torej, da mi kot odgojevalci našega ljudstva ne hodimo več po zastarelih potih privilegirancev in birokratov, marveč po poti, ki ga kaže moderni duh časa. Naše neprestane zahteve morajo biti od-lej, dati šoli novo moč naravnega in živega življenja, odgoji pa svežega, edino pravega demokratskega duha!

Razume se, da s tem še nismo pri kraju. Ljudska šola ne daje zadostnega znanja, ne popolni vseh strok, ki so potrebne za obstanek v človeški družbi. Treba je v tem smislu tudi raznih obrtnih in meščanskih šol, ki jih je pri nas jako malo. Za kmetovalce so pa nujno potrebne kmetijske šole, ki jih mora biti pa več, ne pa samo ena za vso Kranjsko, kakršna je sedaj na Grmu. Tudi Gorenjsko, Notranjsko, slovenski del Goriške, Istre in Koroške bi morala imeti tako odgojevališče, urejeno z ozirom na potrebe kraja, podnebja in pridelkov. Glede slovenskih srednjih šol in univerze ne govorimo, ker teh niti nimamo.

Kaj pa šolska uprava? Človek res ne ve, kje bi začel in končal, a eno lahko reče: ta bi morala biti temeljito preurejena. Naša ljuba država, izjema vseh držav na svetu, je potisnila šolstvo v roke deželni avtonomiji, a vodstvo, komando, si je obdržala sama. Po naravnem zakonu plačuje gospodar ali podjetnik svoje delavce, a naša vlada gospodari nad ljudskimi šolami, jih nadzoruje, nastavlja učiteljstvo, revidira račune in delovanje krajnih šolskih svetov i. t. d., a ne plača nič. Ali ni to protinravno, mogoče edino v Avstriji? Dežele ali kronovine in občine kar zdihujejo pod težo šolskega bremena, in poleg tega mora učiteljstvo stradati. Država ne da prav nič. To je krivica vseh krivic! Poslanei, na noge, odpravite to sramoto, olajšajte ljudstvu breme! Kdor gospodari, naj tudi plača! Država naj vzame šolstvo v svojo upravo: šola naj se podpravi in učiteljstvo z njo!

Marsikdo bo rekel, to pa že ne pojde! Ljudstvo bo moralo šolstvo plačevati tudi potem, in podpravljen učiteljstvo izgubi svobodo, birokratizem bo imel nad šolo še večjo moč kakor doslej. Ti pomisleki so ničevi! Država dobi dohodke mnogo lažji kakor dežele, ki jih skoraj nič nimajo. Državni viri dohodkov so ogromni. Če porabi vsako leto 400 milijonov za

videl v življenju in se mogoče tudi poslej nikdar več ne križata vajine poti — in vendar ga pomniš svoje žive dni. — Iste nevarnosti in isti veličastni prizori so združili tudi nas tesneje, — saj smo v bratskem komunizmu preživeli v teh silnih gorah nekaj najlepših trenutkov. Nazdravili smo svojemu vrlemu vodniku in si podali roke:

„Saj srca zvesta kakor zdaj,
ostala bodo vekoma!“

Zaobljubili smo se, da se prihodnje leto zopet snidemo in si pridružimo čim več tovarišev in tovarišic, da skupno zopet poletimo:

„Na gore, na gore,
na strme vrhé!“

Znana Šoštanjca, dve dragi kolegini in jaz pa se še isto popoldne odpeljemo do Rateč, da si ogledamo v znožju skalnatega Mangarta še zanimiva Belopeška jezera. V prijetnem vrtu obširnega hotela „Mangart“ smo razmotrivali isti večer delo učiteljevo med narodi in navdušeni kolegini sta slikali z živimi potezami važnost narodno in stanovsko zavednih učiteljic, in prepričan sem, da mora narodu in učiteljstvu prej ali slej napočiti lepša bodočnost.

vojaštvo, zakaj bi ne uporabila ravno toliko za šolstvo ali narodno prosveto, ki sta še imenitnejši, ker sta vir sreče in občne blaginje. Resnica je, da je znal doslej birokratizem držati svoje uslužbence v šahu in redu. A šola z učiteljstvom mora biti svobodna, ker se pod tiransko vlado odgojujejo tirani in ne svobodni ljudje. Duh časa je poklical na površje demokratizem, ta bo že znal ohraniti šoli in učiteljstvu svobodo vsaj v sedanji meri, če ne že več!

Navedli smo le glavne točke, ki so nujno potrebne temeljite izpremembe. Predaleč bi prišli, če bi hoteli vse navesti in utemeljevati. Omenimo naj samo še nekaj. Določiti se morajo pravice in dolžnosti učiteljstva, priti mora na dan pravični disciplinarni šolski zakon! Učiteljstvo mora dobiti pravico voliti tudi svoje člane v deželni šolski svet, krajni šolski nadzorniki naj se odpravijo, ker nimajo pri šolstvu nič opraviti. Šolskim vodstvom naj se odvzamejo sedanja birokratska in mnogokrat prav nepotrebna dela. Če pa hočejo imeti šolske birokrate v sedanjem smislu, naj jih primerno tudi plačajo za to delo. Podržavljeno učiteljstvo mora biti stanu primerno plačano kot državni uradniki nižjih štirih plačilnih vrst. Šolski učni red se mora predelati, da bo primeren duhu časa. Šolska poslopja morajo biti podobna šolam in ne stajam. Gospodar v šoli mora biti šolski voditelj in nihče drugi. Razmerje med krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom se mora določiti natančneje. — Kadar pride čas, da se bo to vsaj deloma obračalo na bolje, bomo govorili natančneje, za sedaj naj zadostuje to. (Dalje.)

Učiteljska organizacija.

V Ljubljani je začela izhajati „Slovenija“, glasilo narodno-napredne stranke, v I. številki priobčuje imenovani list pod gorenjim naslovom članek, ki ga podajamo danes svojim čitateljem. Člankar pravi:

Slovensko napredno učiteljstvo ima danes tako lepo organizacijo, da mora biti veselo te organizacije ne le vse učiteljstvo, ampak tudi vsak prijatelj šole in učiteljstva. Nastala je pa ta naša organizacija iz potrebe; porodile so jo slabe gnotne in učiteljstvu sovražne političke razmere. Zato imamo učitelji v svoji organizaciji dvoje vrst društev: taka društva, ki so namenjena odbijati napade naših nasprotnikov na šolo in učitelj-

Dr drugega dne zgodaj v jutro se napotimo do jezer. V svežem jutranjem in prijetnem hladu smo prišli v približno eni uri ob šumečem bistrem potoku, ki se izliva iz njih, do prvega jezera. V senci temnih smrekovih gozdov v zaprti skriti dolini sniva to temno-zeleno vodovje; najmanjši šum ne moti te jezerske tišine. Koliko tisoč in tisoč ljudij si želi ven iz hrupnega vrvenja, da si zaradi napornega boja za obstanek, ali pa tudi zbog strastnega uživanja opojnega razkošja razpaljene in razburjene živce zopet umiri; v tem kotičku miru se sigurno upokoji njih nemirna duša. Še nekoliko dalje naprej prideš iz gozdov ven na svobodno plan k drugemu jezeru. Kakor je prvo jezero nekako mirno, idilično, tako divja romantiška je lega drugega manjšega jezera. V ozadju iznad jezera kipi v nebo mogočni Mangart, čigar navpične sive stene in raztrgani grebeni silnega skalovja s premnogimi ledinami in snežnimi plazovi se prečudno odbijajo od mirne, nežne jezerske gladine. In tudi tu je vladal svečan mir; edino čreda govedi se je pasla na obrežju in izpod sivega pečevja nad jezerom se je dvignila preplašena jata divjih rac, ki se je v dolgi verigi zibala v mokrorahlem vzduhu nad vrhovi temnega smrečja proti drugemu jezeru. Čudno, neko neumorno vabljivo in očarljivo moč

stvo, in pa taka, ki skrbe za gmotno podporo učiteljstva. Krona naši organizaciji je seveda „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki je v nji združeno vse napredno in svobodomiselnost učiteljstvo po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. „Zaveza“ se razvija pod spretnim vodstvom svojega vrliga predsednika gospoda L. Jelenca, od leta do leta bolj in bolj; danes ima že blizu 2000 članov. „Zaveza“ se poteza za pravice učiteljstva vseh slovenskih kronovin; za koristi učiteljstva vsake posamezne kronovine pa delujejo deželna učiteljska društva. Poleg „Zaveze“ in deželnih učiteljskih društev ima pa napredno učiteljstvo za vsak politični okraj tudi svoje okrajno učiteljsko društvo, katera imajo povečini z ozirom na krajevne prometne razmere tudi svoje podružnice in krožke. Naloga teh društev je, imeti v evidenci interese učiteljstva in šolstva dotičnega okraja. Pravkar pa se snuje „Avstrijska slovanska učiteljska zveza“, ki bo v nji združenih nad 25.000 naprednih slovanskih učiteljev in učiteljic. Ko bo ta zveza dognana, pride na vrsto „Zveza avstrijskega učiteljstva“, v kateri bo združeno učiteljstvo vseh avstrijskih narodov. To bo armada, ki bo delala še preglavice nasprotnikom učiteljstva in šolstva.

Poleg teh naprednih učiteljskih društev životari pri nas tudi klerikalna „Slomškova zveza“, v kateri so združeni nesvobodomiselni člani učiteljskega stanu. Teh je pa, kar dela čast slovenskemu učiteljstvu, komaj toliko, da niti popolnega odbora ne morejo sestaviti. Zadnji čas so začeli klerikalci s terorizmom in s hujskanjem ljudstva zoper napredno učiteljstvo loviti člane za to klerikalno učiteljsko zvezo. No, za ta nastop imamo napredni učitelji le pomilovalen nasmeh, ker se jih zbog svoje izvrstne organizacije prav nič ne bojimo.

Poleg navedenih društev imamo še razna podporna društva. Vdovsko učiteljsko društvo, ki ima že blizu 120.000 K imetja, daje učiteljskim vdovam, katerih možje so bili člani društva, do smrti po 200 K podpore in učiteljskim sirotam po 60 K do dvajsetega leta, sirotam po očetu in materi pa po 100 K. „Jubilejska samopomoč“ izplača takoj po smrti člana ostalim tolikokrat po dve kroni, kolikor članov ima društvo. „Učiteljski konvikt“, ki ima doslej nad 60.000 K imetja, bo dajal priliko učiteljskim otrokom, da se

ima do mene voda. — Še kot otrok sem se mudil po cele ure ob potoku ter strmel v njegovo nemirno žuborenje; pozneje sem jo hotel pobrisati na morje in spominjam se, da sem, v čolnu presanjal cele mesečne noči. Nekega pomladnega večera izvabim svojega ljubljenca v čoln in zavesljala sva ven na svobodno morje. Krvavordeče solnce se je potopilo v nedogledni ocean in obliko njega rahle valove s škrlatastim zlatom, in izpustila sva vesli, prižgala si cigarete, in se zazibala v sladko-opojno, razkošni sen — in proti jutru naju je zgrabila nevihta in komaj sva se otela v pristan sosednjega obmorskega mesta. — In kolikrat v poznejšem življenju sem izpustil vesla in se zazibal v večno lepe mladostne sanje — dokler me ni kruta usoda življenja zgrabila, da sem se z nadčloveško močjo moral boriti skozi to sovražno divje valovje. — In tudi danes se me je polastilo enako hrepenenje. — Zaželel sem si biti sam, proč od teh, ki so nam sicer najbližji, daleč proč od vseh ljudi — tako popolnoma sam v sredi teh zelenkastih valov — v sredi te mrtve prirode — čudno, ko človek časih vendar tako mrzlično išče hrupne zabave; nerazrešljiva, zagonetna sfinga! Zdravstvuj, tihotno jezero, hvala ti, da si mi vsaj za trenutek zopet zbudilo one lahkootožne spomine!

bodo šolali v Ljubljani. Društvo „Narodna Šola“ preiskrbuje ubožni mladini šolske potrebščine. „Slovenska Šolska Matica“, ki jo vzdržujemo učitelji, izdaje vsako leto do šest pedagoških knjig za učitelje in razne šolske knjige. „Učiteljska hranilnica in posojilnica“ pomaga učiteljstvu pod ugodnimi pogoji v denarnih stiskah. Za tisk imamo v Avstriji edinole slovenski napredni učitelji „Učiteljsko tiskarno“, kjer se tiska glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva: „Učiteljski Tovariš“; pedagoški in znanstveni list: „Popotnik“; list s podobami za slovensko mladino: „Zvonček“ in list za starše in vzgojevalce slovenske mladine: „Domače ognjišče“. Vse te štiri napredne liste piše in vzdržuje napredno učiteljstvo samo.

Seveda nismo s svojo organizacijo še na višku, temveč je naša pot zastavljena še vedno navzgor. Delali bomo še nadalje in se še tesneje združevali, ker edinole v delu je spás, v edinosti moč. Za sabo imamo učitelji že mnogo trdega dela, ki nas je izučilo, da se smemo zapašati le nase in svojo moč. Za nami je dokaj bridkih prevar in žalostnih izkušenj. Prav te prevare in izkušnje so nas pa ojačile in nam rodile našo organizacijo, ki nam gotovo odpre zaklenjena vrata v boljše čase, in padel bo prav gotovo tisti zapah, ki nam zapira pot v blažjo in pravičnejšo bodočnost. Napredni učitelji se zavedamo, da smo učitelji in čeravno od mnogih prezirani in zaničevani, smo vendar medsebojno združeni tako, da se ob to združeno moč razbijejo vsa nasprotovanja in vse sovražnosti. Preverjeni smo, da imamo za svoje smotre le v narodnonapredni stranki iskreno in odkritosrčno podpornico. Zato bomo hodili vztrajno in končno gotovo tudi zmagonosno svojo pot. Glasilo narodno-napredne stranke pa prosimo, da nas pri tem našem delu podpira bolje in z večjo energijo, kakor so nas do danes podpirali slovenski listi.

Kakor je razvidno, ima članek informativen značaj. Saj je tudi prav, da zve svet, kaj se da napraviti — iz nič! V tem se pač noben stan ne more primerjati z nami. Apel na „Slovenijo“, naj nas podpira, je umesten. Drugod se med naprednimi strankami (n. pr. v socialni demokraciji) ume to samo ob sebi, pri Slovencih je pa drugače, kakor nas uči preteklost. Bo li drugačna bodočnost?

Hiteti smo morali, da ne zamudimo vlaka, ki nas je zopet odpeljal nazaj; jaz bi si bil rad ogledal še silni vodopad Peričnika, zato se poslovim od milih drugov in izstopim v Dovjem, kjer se je zbrala večja družba in pod vodstvom tamošnjega tovariša Jegliča jo mahne k Peričniku.

Pot nas je vodila mimo velikanskega umetnega vodovoda, čegar vodna sila se uporablja v tamošnji tvornici, ob šumečem potoku po prijetni dolini k vodopadu. Daljno, močno bučanje nam je naznanjalo, da se bližamo k smotru; še nekoliko ovinkov navzgor in dospeli smo do lesene utice in nato naravnost pod Peričnik.

Iz mogočne višine čez visečo skalo hrumi peneč in brizgajoč velikanski hudournik in pada in se razbija in prši v milijardnih curkih, kapljah in kapljicah v globoko skalnato votlino in zaradi ogromnega, silovitega pritiska v vodopadu vre, kipi in se peni kakor razbeljeno živo srebro v velikanski peči in bi se po nji prekucevalo in podilo tisoč in tisoč razjarjenih pošasti. In če spremljaš od vrha pa do tal to impozantno prirodno prikazen, se ti zazdi, kakor bi zamotani, fini pajčolan razgrinjal vedno v širše mreže — in iz teh mrež puhti in prši večen in droban dež, da si moraš z dežnikom ali v pelerini

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Radovljiško učiteljsko društvo bo zastopal pri dunajskem shodu dne 2. novembra t. l. Emil Guštin, učitelj na Jensenicah.

Kdor ni dobil polovične vožnje naj vzame vozni listek tja in nazaj, pa ne bo veliko razlike.

Na svidenje na Dunaju!

L. Jelene,

predsednik Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev.

Jubilejska samopomoč. Za zadnji slučaj ni plačalo še 51 članov in nekateri dolgujejo še od prej. Prosim, da se zneski vpošljejo, saj položnice imajo vsi v rokah. Res je huda letos, ko je smrtna kosa tako neusmiljena, pa kaj hočemo, usoda je že taka. Zdramite se! **Fran Ks. Trošt.**

Kranjsko.

Učiteljskega krožka „Št. Vid“ sestanek je bil v četrtek, 17. t. m., pri „Slepem Janezu“. Dasi je skoraj ves dan dež lila, se je vendarle zbralo 14 dam in gospodov in ob živahnem pogovoru o stanovskih zadevah užilo par uric kolegijalne zabave.

Štajersko.

Poziv. V smislu svoječasnega poziva se vsa društva, ki pripadajo naši „Zvezi“, vljudno prosijo, da zaostale prispevke „Lehrerbundu“ — od vsakega člana po 30 h — vpošljejo našemu denarničarju, g. učitelju M. Levstiku v Celju, da jih on potem odrajta „Steir. Lehrbundu“ v Gradcu.

Zveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju,
dne 21. oktobra 1907.

Vodstvo.

Oklice. Ob letošnjem glavnem zboru „Zaveze“ v Radovljici so se štajerski delegati izrekli, da naj bo občni zbor naše „Zveze“ tekem meseca decembra t. l. — Vsa tej „Zvezi“ pripadajoča učiteljska društva izvolijo novembra t. l. sklepati, naj li bo ta zbor v prvi polovici decembra t. l. ali pa ob letošnjih božičnih praznikih ter naj tozadevni svoj ukrep naznanijo podpisaneemu vodstvu do konca novembra t. l.

Zveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju,
dne 21. oktobra 1907.

Vodstvo.

Ormoško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 7. novembra t. l., v Ormožu po sledečem vzporedju: 1. Dopisi. 2. Za-

ogledati pod veličastnim skalnatim obokom ta silni, mogočni vodopad. In šli smo še višje po skalnatih stopnicah in strmi stezici prav do izvira Peričnika, kjer privre iz skalne razpokline, a za tem takoj pada prek razjedenege skalovja v grozovit propad. — In ni li podobno naše življenje temu silnemu vodopadu! Komaj se človek porodi, že ga zažene val življenja, da drvi za mamljivo srečo, drug drugega pobijajoč kakor te kaplje, dokler se slednjič sam ne ubije. — In mislil sem, mogoče pride čas, ko dospo podjetni tujec, uklene svoje velikanske sile — in koval boš tujcu kapital — a narodu okove. — In v slovo izpil sem kupico kipeče tvoje vode, a tvoj pozdrav je bobnel daleč še za nami. —

In s tem je bila zaključena ta zanimiva triglavska tura skozi Vintgar na Bled, Bohinjsko jezero z izvirom Savice, Triglav, B-lopeška jezera in Peričnik; napotil sem se zopet v svojo tiho ribniško dolino in v duhu prežil še enkrat lepe spomine „Zavezinega“ zborovanja v slikoviti Radovljici in te triglavske ekspedicije z živo željo, da se v prihodnjem letu pozdravimo z milimi brati Srbi globoko doli tam v slobodni srbski kraljevini kje — visoko vrh srbskih planin!

pisnik zadnjega zborovanja. 3. Poročilo o XIX. glavni skupščini „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ Poročajo delegati. 4. Poročilo o zborovanju zastopnikov vsega avstrijskega učiteljstva na Dunaju. Poroča delegat Bajšp. 5. Šola — mučilnica. Predava Rosina. 6. Predlogi in nasveti. Na mnogobrojno udeležbo vabi vljudno **Jos. Rajšp.**, t. č. predsednik.

VI. redni občni zbor društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ se je vršil dne 11. sept. t. l. v Gradcu. Ob 1/2 8. uri zvečer je otvoril zborovanje društveni načelnik Ivan Slana, nadučitelj v Gaisornu. Obisk je bil mnogobrojnejši nego kdaj, kar kaže o rastočem zaupanju učiteljstva do društva. Po pozdravu je poročal tajnik Julij Eichmeyer o društvenem delovanju. Dne 17. avgusta 1907 je štelo društvo 739 članov, v enajst in polletnem obdobju je umrlo 60 članov, od zadnjega občnega zborovanja 17. — Ostali teh so prejeli 22.200 K, vsi pa 71.638 K. Odbor je s štedljivostjo nabral podporne zaloge okroglo 30.000 K, ki ji je namen, da pozneje dolgoletnim članom z obrestmi olajšuje plačevanje. Ta zaloge raste od leta do leta in se je v zadnjih dveh letih zvišala za 5661 K. Ta zagotavlja društvu obstanek in mu pridobiva zaupanje. Ta je tudi omogočila, da se je za vsak smrtni slučaj takoj izplačala podpora, čeprav so bili štirji taki slučajji v enem mesecu. Odbor bo proti dolžnikom postopal z vso strogostjo, ker ima društvo dovolj članov, ki zvesto izpolnjujejo svoje dolžnosti, in ker vedno pristopajo novi člani. Poročilo je bila sprejeto z odobravanjem. — V imenu pregledalcev računov je poročal Alojzij Schweinzer. Knjige in računi so bili pregledani dne 3. septembra t. l. Vse je v popolnem redu. Blagajniški ostanek dveh let znaša 17.837 K 76 h, dohodki v tem času 29.179 K 69 h, izdatki 21.298 K 80 h, torej čista imovina na dan računskega zaključka 25.718 K 65 h. Predsedniku kot blagajniku se izreče zahvala in priznanje. — Na predlog odbora je plačati za vsak slučaj smrti po 2 K, za upravne stroške po 1 K. — Za predsednika je bil enoglasno izvoljen dosedanji predsednik Ivan Slana, v odbor pa: Josip Artner (namestnik predsednikov), Julij Eichmeyer (tajnik), Oskar Banco in Ferdinand Tremel (odbornika). Isti odbor vodi društvo od ustanovitve, torej že 13. leto. Pregledovalci računov so: Alojzij Schweinzer, Emanuel Sturm in Karel Greenitz, namestnika: Edvard Grill in Henrik Pichler. — Sklenili so, da je pri drugem opominu plačati 1 K, pri vsakem nadaljnjem po 50 h. Odbor si oskrbi pisalni stroj. Kar je došlo predlogov od članov, jih reši odbor, ker sodijo v njegov delokrog. Na predlog člana Schreithofer izreče občni zbor predsedniku Slani in odborniku Bancu čestitke, ker sta odlikovana z zaslužnim križcem. Zborovanje zaključil predsednik, ki poudarja, koliko vzmorejo tudi z majhnimi sredstvi — združene moči.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je imelo dne 3. oktobra zborovanje, ki se je odlikovalo po številu došlih udov: poleg 27 tovarišev in 12 tovarišic so prišli tudi štirje gosti. Vse zborovanje je dičila življenja polna tihota med govori posamičnih udov. Pred zborovanjem je predaval tov. Bežjak o čebeloreji, a v lokalni pevskih vaj se je razlegala grobna tišina. Imamo pevce, ki znajo res dobro peti, pa tudi dobro — molčati. Izgubili smo sicer pevovodjo, novega še nismo volili, a tudi v njega času je bila pevska ura le na papirju. Na dan in delo, pevec in pevke, jeli bi se s petjem ne dala spojiti musikalna četrterica? Resno stanovsko delo, prožito z umetnostjo petja in glasbe, bi še bolj prospevalo. Dolžni smo sami sebi in vsemu društvu, da delujemo vsi za društvo, vsak po svoji moči: kdor ne dela za društvo, dela proti društvu in vsak, komur se nudi prilika in se ne potruji pridobiti novega uda — tovariša, greš in apram društvu.

Na novo je pristopil kot ud tov. Miško Jerše s ptujske okoliške šole. — Ali ne bi bila dolžnost vsakega, da opraviči svojo odsotnost?!

Po poročilu tovariša Gorupa o „Zavezih“ se je vnelo živahno in temeljito posvetovanje o vzrokih sedanjega stanja „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“, in prišli smo po danih informacijah in temeljnih razmotrivanjih do zaključka, da je temu stališču „Zveze“ kriva le brezbriznost posamičnih društev, osobito zato, ker se društva niso prijavila, ne poslala